

**HASSAN
BLASIM**

**TÄYS-
LAIDALLISIA**

**KOOTUT
NOVELLIT**

**SUOMENTANUT
SAMPSA PELTONEN**

WSOY

**HASSAN
BLASIM**

**TÄYS-
LAIDALLISIA**

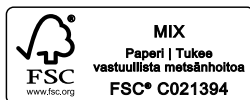
**KOOTUT
NOVELLIT**

SUOMENTANUT
SAMPSA PELTONEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

George Orwellin sitaatti novellissa *Papillon ja Babylon* Raija Mattilan suomennosta mukailien.
Franz Kafkan sitaatin novellissa *Pillerinpyörittäjä* suomentanut Aarno Peromies.
Erich Frommin sitaatin novellissa *Carlos Fuentesin painajaiset* suomentanut Mika Pekkola.
Italo Calvinon sitaatin novellissa *Viidennen kerroksen ikkuna* suomentanut Liisa Ryömä.

Vapaudenaukion mielipuolen arabiankielinen alkuteos مجنون ساحة الحرية
Copyright © 2009 Comma Press & Hassan Blasim

Irakin Purkkajeesuksen arabiankielinen alkuteos المسيح العراقي
Copyright © 2013 Comma Press & Hassan Blasim

Novellit *Papillon ja Babylon Babylon*,
Pillerinpyörittäjä شمس وجنة اوروك وخنفساء الروث
ja *Pahantapainen itsensäpaljastaja* عادة التعري السينة © Hassan Blasim
Novelli Babylonin puutarhat حدائق بابل © Comma Press & Hassan Blasim

Suomenkielinen laitos © Sampsa Peltonen ja WSOY 2023

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
ISBN 978-951-0-49972-6
PAINETTU EU:SSA

Sisällys

- Arkistot ja todellisuus 7
kokoelmasta *Vapaudenaukion mielipuu*
- Papillon ja Babylon 19
aiemmin suomentamaton
- Ole kiltti äläkä tapa minua... tämä on minun puuni! 36
kokoelmasta *Irakin Purkkajeesus*
- Sarsaran puu 46
kokoelmasta *Irakin Purkkajeesus*
- Babylonin puutarhat 54
aiemmin suomentamaton, ilmestynyt englanniksi tulevaisuusantologiassa *Iraq + 100*
- Pillerinpyörittäjä 78
kokoelmasta *Vapaudenaukion mielipuu*
- Jäniksenä Vihreällä vyöhykkeellä 89
kokoelmasta *Irakin Purkkajeesus*
- Tarinabasaari 98
kokoelmasta *Vapaudenaukion mielipuu*
- Tuo pahanilmanhymy 106
kokoelmasta *Vapaudenaukion mielipuu*
- Kompassi ja murhamiehet 115
kokoelmasta *Irakin Purkkajeesus*
- Parahin Beto 124
kokoelmasta *Irakin Purkkajeesus*
- Rekka Berliiniin 136
kokoelmasta *Vapaudenaukion mielipuu*
- Pukinlaulu 143
kokoelmasta *Irakin Purkkajeesus*

- Irakin Purkkajeesus** 155
kokoelmasta *Irakin Purkkajeesus*
- Aurinko ja paratiisi** 162
aiemmin suomentamaton
- Sunnalaisten anaali vs. šiialaisten anaali** 170
kokoelmasta *Irakin Purkkajeesus*
- Carlos Fuentesin painajaiset** 177
kokoelmasta *Vapaudenaukion mielipuoli*
- Neitsyt ja sotamies** 186
kokoelmasta *Vapaudenaukion mielipuoli*
- Sanaristikko** 196
kokoelmasta *Irakin Purkkajeesus*
- Viidennen kerroksen ikkuna** 210
kokoelmasta *Irakin Purkkajeesus*
- Ruumisnäyttely** 217
kokoelmasta *Vapaudenaukion mielipuoli*
- Tuhat ja yksi veistä** 224
kokoelmasta *Irakin Purkkajeesus*
- Mikset kirjoita kunnan romaania vaan luot
aina tällaisen henkilögallerian?** 243
kokoelmasta *Irakin Purkkajeesus*
- Säveltäjä** 253
kokoelmasta *Vapaudenaukion mielipuoli*
- Onkalo** 258
kokoelmasta *Irakin Purkkajeesus*
- Alin matkalaukku** 266
kokoelmasta *Vapaudenaukion mielipuoli*
- Sotilassanommat** 273
kokoelmasta *Vapaudenaukion mielipuoli*
- Vapaudenaukion mielipuoli** 281
kokoelmasta *Vapaudenaukion mielipuoli*
- Pahantapainen itsensäpaljastaja** 289
kokoelmasta *Vapaudenaukion mielipuoli*

Arkistot ja todellisuus

Jokaisella vastaanottokeskuksen asukkaalla on erikseen tositarina ja arkistotarina. Maahanmuuttoviraston mappeihin päätyviä arkistotarinoita uudet pakolaiset kertovat saadakseen humanitaarisista syistä myönnettävän oleskeluluvan; tositarinat taas patoutuvat mielen sopukoihin pakolaisten elätellä salaisimpia muistojaan. Kahden tarinatyyppin välistä rajaa ei ole kuitenkaan helppo vetää. Ne nimittäin sekoittuvat toisiinsa niin että on turha yrittää selvittää, kumpi on kulloinkin kyseessä. Malmöhön Etelä-Ruotsiin saapui kaksi päivää sitten uusi irakilaispakolainen, neljääkymmentä lähestyvä laiha mies. Hänet pantiin vastaanottokeskukseen, ja lääkäri teki muutaman testin. Hän sai huoneen, sängyn, pyyhkeen, petivaatteet, saippuan, lusikan, haarukan ja veitsen sekä kattilan. Tänään mies istuu maahanmuuttoviraston virkailijan edessä ja kertoo tarinaansa oudon nopeasti. Virkailijan pitää pyytää häntä puhumaan niin rauhallisesti kuin mahdollista.

Ne ilmoittivat riemuissaan että olivat myyneet minut toiselle ryhmälle. Koko yön joivat viskiä ja remusivat, tarjosivat minullekin, mutta minä kieltäydyin vedoten siihen että noudatan islamin määräyksiä. Ne ostivat minulle uudet vaatteet ja laittoivat illalla kanaa ruoaksi ja tarjosivat hedelmiä ja makeisia. Olivat tainneet saada minusta hyvän hinnan. Ryhmän johtaja peräti vuodatti pari kyyneltä kun sanoi hyvästi. Hän halasi minua veljellisesti: »Olet hyvä mies.» »Toivon sinulle kaikkea hyvää ja menestystä elämään», sanoi puolestaan silmäpuoli.

Tämän ensimmäisen ryhmän kanssa olin muistaakseni vain kolme kuukautta. Ne olivat siepanneet minut sinä kylmänä

epäonnen yönä. Se oli alkutalvea 2006. Meidät oli passitettu Tigrisjoen rantaan, se oli ensimmäinen kerta kun saimme suoranaisen käskyn sairaalan ensiavun johtajalta. Rantatöyräällä seisoi poliiseja kuuden mestatun kalmon ympärillä. Päät oli pantu tyhjään jauhosäkkiin ruumiiden eteen. Poliisit arvelivat, että uhrin olivat uskonmiehiä. Me olimme päässeet paikalle vasta vähän myöhässä, koska sinä päivänä satoi kaatamalla. Poliisit lastasivat kuolleet siihen ambulanssiin, jonka ratissa oli kollegani Abu Salim. Minä kannoin päät säkissä omaan ambulanssiini. Kadulla ei ollut ketään, Bagdadin karmivaa hiljaisuutta rikkoivat vain kaukana kuuluvat laukaukset ja vihreän vyöhykkeen yläpuolella partioiva amerikkalishelikopteri. Lähdimme Abu Nuwas -kadun kautta al-Rašid-kadulle, sateen takia emme ajaneet kovin nopeasti. »Kun kuljetat haavoittunutta tai henkitorissaan kituvaa potilasta, ambulanssin kova vauhti on osoitus inhimillisyydestä. Kun taas kyydittävien kaulat on katkaistu, on yks ja hailee vaikket ajaisi sen lujempaa kuin aasin pimeässä metsässä vetämä ruumiskärry keskiajalla», sairaalan ensiapupoliklinikan johtaja tapasi tolkuttaa meille. Hän piti itseään filosofina ja taiteilijana ja oli omien sanojensa mukaan sattunut vain syntymään väärään maahan. Työtään hän kuitenkin kunnioitti, sanoi sitä pyhäksi velvollisuudekseen. Hän piti ensiapupoliklinikan ambulanssikeskuksen johtamista elämän ja kuoleman välisen rajan valvomisena. Me kutsuimme häntä kunnioittavasti Mestariksi, vaikka muut kollegani inhosivat häntä ja pitivät häntä hulluna. Tiedän kyllä miksi. Hänen arvoituksellinen ja hyökkäävä puhetyylinsä antoi muille vaikutelman monimutkaisesta luonteesta. Minussa taas hänen esteettinen ja hienostunut ajattelunsa herätti syvää kunnioitusta ja kiintymystä. Kerran hän sanoi minulle: »Vuodatettu veri ja uskomukset ovat universumin alkulähde. Ei ihminen ole ainoa olento joka tappaa leivän, rakkauden tai vallan takia, sillä metsäneläimet tekevät samaa monin eri tavoin, mutta

ihminen on ainoa joka tappaa uskon tähden.» Yleensä Mestari päätti puheensa nostamalla käden kohti taivaita ja lausumalla teatraalisesti: »Ihmisyiden probleemaan ei ole muuta ratkaisua kuin jatkuva kauhu.» Kollegani Abu Salim sai näiden rajujen puheiden takia päähänsä, että Mestari oli yhteydessä terroristiryhmiin, mutta minä puolustin miestä täysin rinnoin, koska muut eivät ottaneet tajutakseen, että hän on filosofi, joka pidättyy typerien ambulanssikuskien tavasta laukoa piikitteleviä vitsejä pitkin päivää. Minä painoin mieleeni Mestarin joka sanan. Hänen viehätysvoimansa oli saanut minut vangikseen.

Palaan siihen kirottuun yöhön. Me käännyimme Marttyyrisillan suuntaan. Havahduin siihen, että Abu Salimin ajama ambulanssi oli hävinnyt näkyvistä. Sitten huomasin sivupeleistä poliisiauton, joka kaahasi minua kiinni. Pysähdyin tien sivuun keskellä siltaa. Poliisiautosta jalkautui neljä miestä erikoisjoukkojen univormussa ja kasvot peitettyinä. Joukon johtaja heristi asetta ja käski astumaan ulos samalla kun muut kolme nostivat säkkiin sullotut päät ambulanssini takaosasta.

»Minut on siepattu, ja ne aikovat katkaista kaulani.» Se oli ensimmäinen ajatukseni, kun miehet panivat minut rautoihin ja sulloivat poliisiauton peräkonttiin. Ei vienytkään kuin kymmenen minuuttia niin ymmärsin, mikä minua tosiasiasa odotti. Luin Valtaistuimen jakeen kolmasti peräkontin pimeydessä. Tuntui kuin iho alkaisi liestyä. En tiedä, miksi sain päähäni miettiä, paljonko mahdan painaa. Seitsemisenkymmentä kiloa kai. Olin kauhun vallassa joka kerta kun auto hiljensi vauhtia tai kääntyi tieltä, mutta sitten kun se jälleen ampaisi vauhtiin, sisälläni tykytti outo tunne, sekoitus hätää ja huojentuneisuutta. Kai siinä käväisivät mielessä myös Mestarin puheet ajovauhdin suhteesta kuolemanvaaraan. En ollut koskaan täysin ymmärtänyt, mitä hän oikein tarkoitti sanoessaan, että kuolevasta on pelottavampaa olla yksin metsän keskellä kuin kaahaavan ambulanssin kyydissä: metsässä hänestä tuntuu että aika on jättänyt

hänet eristyksiin, kun taas sairausautossa on vaikutelma, että on edes tukijoukkoja mukana. Että siinä pääsee perääntymään, tai pakoon, sitä varmaan. Muistan myös, miten Mestari ilmoitti hymyssä suin: »Kunpa minä saisin aikani tehdä kuolemaa valon nopeudella kiitävässä avaruussukkulassa!»

Kuvittelin eteeni kaikki ne tuntemattomaksi silvotut ruumiit joita olin kuljettanut ambulanssissa siitä lähtien kun Bagdad oli valloitettu. Näin pimeydessä, miten Mestari poimisi roskakasan päältä syliinsä oman irti leikatun pääni samalla kun työkaverini murjaisivat törkeän vitsin minun kiintymyksestäni häneen. Poliisiauto ei tainnut ajaa kovin pitkää matkaa ennen kuin se pysähtyi, ainakaan kaupungin ulkopuolelle emme ehtineet. Yritin muistaa Armollisen suuran sanoja, mutta sitten minut revittiin ulos ja vietiin rakennukseen, jossa haisi grillatulle kalalle. Aloin itkeä kuin lapsi. Ne ottivat siteen silmiltäni; olin kylmässä, kalusteettomassa huoneessa. Kolme mielipuolta kävi nytkein kimppuuni. Sitten tuli taas pimeää.

Ensin olin kuulevinani kukon kiekuvan. Ummistin silmäni mutten saanut unta. Vasemmassa korvassa tuntui viiltävää kipua. Käännyin vaivalloisesti selälleni ja ryömin kohti ikkunaa, joka oli hiljattain muurattu umpeen. Janotti kauheasti. Oli helppo aavistaa, että talo oli jossain Bagdadin vanhoista kaupunginosista: se kävi ilmi siitä miltä huone näytti, etenkin vanhasta puuovesta. Itse asiassa en tiedä, mitä kertomukseni yksityiskohtia teitä kiinnostaisi kuulla, että saisin turvapaikan maastanne. Minun on hyvin vaikea kuvata noita kauhuntäyteisiä päiviä, mutta haluan kuitenkin mainita muutamia minullekin merkittäviä seikkoja. Jaksoin koko koettelemukseni ajan kuvitella, että Jumala ja heti seuraavana Mestari eivät olleet hylänneet minua. Jumala oli väkevästi läsnä sydämessäni, valoi minuun luottamusta ja kehotti kärsivällisyyteen; Mestari piti mieleni virkeänä ja kevensi vankeuden kurjuutta, lohdutti ja vei ajatukset muualle. Kaikkien kiperien kuukausien ajan muiste-

lin, mitä Mestari oli kertonut kollegastaan Daudista. Mitä hän oli tarkoittanut sillä, että maailmassa kaikki asiat olivat kytköksissä keskenään? Entä missä olivat Jumalan voima ja tahto tällaisina hetkinä? Olimme teellä sairaalan portilla, kun Mestari oli kertonut: »Samalla hetkellä kun ystäväni Daud oli ajamassa autoa Bagdadin kaduilla, eräs irakilainen runoilija kirjoitti Lontoossa ylistysartikkelia vastarintaliikkeestä edessään pöydällä pullo viskiä, joka sai hänet pitämään sydämen kovana. Koska maailmassa kaikki asiat ovat kytköksissä keskenään tunteiden, sanojen, painajaisten ja muiden salaisten säikeiden avulla, runoilijan artikkelista karkasi kolme miestä kasvot peitettynä pysäyttämään autoa. Miehet tappoivat Daudin sekä tämän vaimon, lapsen ja isän. Äiti odotti heitä kotona. Daudin äiti ei tuntenut runoilijaa eikä liioin kolmea kasvonsa peittänyttä miestä. Sitä vastoin Daudin äiti osasi laittaa ruoaksi kalan, joka nyt odotti perhettä syömään. Runoilija sammui sohvalleen Lontoossa; Bagdadissa Daudin äidin kala jäähtyi, ja aurinko laski piiloon.»

Puuovi avattiin. Sisään astui pitkä kalpea nuorukainen, hän toi aamiaista. Hän hymyili asettaessaan aterian eteeni. Epäröin hetken, kun en tiennyt, mitä voisoin sanoa tai tehdä, kunnes heittäydyin hänen jalkojensa juureen itkuisena anelemaan: »Olen kolmen lapsen isä. Olen uskovainen ja jumalaapelkäävä mies. Minulla ei ole mitään yhteyksiä politiikkaan eikä uskontokuntiin. Jumala varjeltakoon teitä. Olen pelkkä ambulanssikuski, ennen Bagdadin valloitusta ja sen jälkeen. Vannon kautta Jumalan ja Hänen jalon lähettiläänsä.» Nuorukainen pani sormen huulilleen ja lähti huoneesta. Tuntui että loppu oli lähellä. Join muovimukillisen teetä ja kävin rukoilemaan siinä toivossa, että Jumala antaisi minulle syntini anteeksi. Toisen kumarruksen aikana lävitseni löi hyinen aalto ja olin älähtää kauhusta, mutta samalla nuorimies avasi oven. Hän kiukkutti sisään pienen jalkalampun. Mukana tuli pikkupoika, joka kantoi kalašnikovia.

Hän tuli viereeni seisomaan ja jäi hievahtamatta osoittamaan aseella päätäni. Sisään astui nelissäkymmenissä oleva tukeva mies, joka ei ollut huomaavinaanakaan minua. Hän ripusti seinälle mustan kankaan, johon oli kirjoitettu muslimeita jihaadiin yllyttävä jae Koraanista. Seuraavaksi sisään tuli toinen mies kasvot peitettynä, mukanaan videokamera ja kannettava tietokone. Sen jälkeen saapui poika, joka kantoi pientä puista pöytää. Kasvonsa peittänyt mies leikitteli pojan kanssa vääntämällä tätä nenästä ja sanoi sitten kiitos ennen kuin laski tietokoneen pöydälle ja syventyi suuntaamaan kameransa kohti mustaa kangastaustaa. Laiha mies kokeili kolmeen kertaan, että lamppu varmasti syttyi, ennen kuin lähti huoneesta. Paksumpi huusi: »Abu Jihad... Abu Jihad!»

Nuorukaisen ääni kuului huoneen ulkopuolelta: »Hetki! Tulen kyllä kohta, Abu Arkan!»

Tällä kertaa takaisin tullessaan nuorimies kantoi päitä täynnä olevaa säkkiä, jonka joukko oli ottanut mukaan ambulanssista. Kaikki nipistivät nenäänsä, koska säkistä löyhähti ilkeä lemu. Lihava mies pyysi minua istuutumaan mustan taustan eteen. Sääreni olivat kuin halvaantuneet, mutta paksukainen veti minut paidankauluksesta väkisin pystyyn. Silloin sisään astui toinen, silmäpuoli mies, tuhdinsorttinen hänkin, jolloin lihava mies käski häntä jättämään minut paikoilleni. Hänellä oli käsissään sotilasunivormu. Silmäpuoli istui viereeni, pani kaverillisesti käsivarren olalleni ja pyysi minua rauhoittumaan. Hän ilmoitti, ettei minua teurastettaisi, kunhan suostuisin yhteistyöhön ja olisin kiltisti. En oikein ymmärtänyt, mitä hän tarkoitti »kiltillä». Hän intti ettei hommaan menisi kuin muutama minuutti. Hän otti taskustaan paperilapun ja pyysi minua lukemaan tekstin samalla kun lihava mies poimi säkistä löyhkääviä päitä ja asetteli niitä eteeni. Lapussa luki, että minä olen Irakin armeijan upseeri ja että päät kuuluivat asetovereilleni, että minä olin yhdessä heidän kanssaan tehnyt rynnäkköjä

ihmisten koteihin ja raiskannut naisia ja kiduttanut viattomia kansalaisia, ja vielä että olimme suurta palkkiota vastaan noudattaneet korkea-arvoiselta Yhdysvaltain armeijan upseerilta saamaamme tappokäskyä. Silmäpuoli pyysi minua pukemaan univormun ylleni. Kuvaaja käski kaikkia siirtymään kameran taakse. Sitten hän tuli lähemmäksi, tarttui päähäni ja käänsi sitä kuin parturi. Hän suoristi vielä päärivistön, palasi kameran taakse ja huudahti: »Ole hyvä!»

Kuvaajan ääni tuntui korvissani muita tutummalta. Se taisi kuulostaa jonkun kuuluisan näyttelijän ääneltä. Tai sitten se oli niin kuin Mestarin ääni silloin kun tämä oikein yrittämällä yritti teeskennellä rauhallista. Sen koommin kun video oli kuvattu, en enää tavannut ryhmän jäsenistä muita kuin nuorukaisen joka oli tuonut minulle syötävää. Hän kielsi minua esittämästä mitään kysymyksiä. Joka kerta kun hän toi minulle ruokaa, hän veisti uuden kaskun poliitikoista tai uskonmiehistä. Minun ainoa toiveeni oli, että ne antaisivat minun soittaa vaimolle. Minulla oli nimittäin kotona pahan päivän varalta rahaa sellaisessa piilossa, ettei sieltä keksisi etsiä edes džinni. Puhelua ei kuitenkaan missään nimessä sallittu. Joukon silmäpuoli johtaja ilmoitti, että kaikki riippui siitä, saisiko video menestystä. Kaikkien hämmästykseksi niin kävi, ja nopeasti: Al Jazeera esitti sen. Sain luvan katsoa videon televisiosta. Miehet hyppivät ilosta. Lihava mies peräti suuteli minua päälle ja kehaisi että olen suurenmoinen näyttelijä. Minua suututti Al Jazeeran uutistenlukija, joka vakuutti katsojille että kanava oli varmistanut nauhan aitouden luotettavista lähteistä ja että puolustusministeriö oli myöntänyt upseerien kadonneen. Tallenteen menestyksen ansiosta minua alettiin kohdella paremmin kuin hyvin. Aterioista ja makuupaikastani pidettiin hyvää huolta, ja sain käydä pesulla. Vieraanvaraisuus huipentui siihen iltaan, jolloin minut myytiin toiselle ryhmälle. Sen miehistä kolme tuli kasvot peitettyinä huoneeseeni, ja silmäpuolen hyvästeltyä minut mitä

lämpimimminkin miehet hyökkäsivät nyrkit ojossa kimppuuni. He panivat minut rautoihin, tukkivat suuni kapulalla ja sysäsivät auton takaluokkuun. Sitten lähdettiin ajamaan kauheaa vauhtia.

Uuden ryhmän autokyyti olikin puolestaan pitkä. Saavuimme varmaan jonnekin Bagdadin reuna-alueille asti. Minut revittiin ulos autosta kyläpahasessa, jossa oli kaikkialla irrallaan jolkottavia ja haukkuvia koiria. Minut teljettiin karjasuojaan, jota vartioi kaksi miestä vuorotellen yötä päivää. En tiedä, miksi ne tahallaan pitivät minua nälässä ja nöyryytettynä. Ne olivat aivan eri luokkaa kuin ensimmäinen ryhmä: koko ajan kasvot peitossa, eikä kukaan sanonut minulle halaistua sanaa; keskenäänkin he kommunikoivat vain elehtimällä. Koko kylässä ei kuulunut minkäänlaisia ihmisääniä, pelkkää koiran haukkumista koko sen kuukauden ajan jonka karjasuo- jassa vietin. Tunnit kulkivat ohitse raskaina ja pitkävetaisinä. Toivoin, että tapahtuisi edes jotain, etten joutuisi kärsimään elinkautista kolmen lehmän seurassa. Lakkasin ajattelemasta kidnappaajiani ja pohtimasta, mihin lahkoon tai puolueeseen he lukeutuivat. En surkutellut enää kohtaloani. Tuntui kuin koettelemukseni olisi tapahtunut jo joskus aiemmin, ja nyky- hetki oli vain nopeasti ohi menevä vaihe, jonka oma tietoisuu- teni ajasta sai tuntumaan junnaavalta ja pyörryttävältä. Minulla ei käynyt enää edes mielessä että yrittäisin paeta tai kysyä mitä ne minusta halusivat. Oli sellainen olo että olin suorittamassa jotain tehtävää. Välttämätöntä velvollisuutta, jonka täyttämistä minun piti jatkaa viimeiseen hengenvetoon asti. Kai siinä kor- keammat voimat pelasivat ihmispyrkimysten tukena salaista peliä, jonka päämääriä ei minunlaiseni yksinkertainen mies osannut edes kuvitella. »Meillä kaikilla on kaksi tehtävää: runollinen ja inhimillinen», Mestari tapasi sanoa. Mutta jos se oli oikeasti totta, niin miten minä osaisin erottaa, noin vain, inhimillisen tehtävän runollisesta? Ymmärrän esimerkiksi, että

inhimillinen tehtäväni on pitää huolta vaimosta ja lapsista ja runollinen tehtäväni on pidättyä kaikesta kataluudesta. Mutta miksi Mestari tapasi sanoa, että tehtävät menevät meiltä sekaisin emmekä tunnista kummassakin tehtävässä piilevää saatanallista osuutta? Saatanallinen tehtävä nimittäin merkitsee, että täytyy pystyä katsomaan silmästä silmään ihmistä, joka on vierittämässä omaa ihmisyyttään kohti rotkoa... Sellainen on jo liian älyllistä minun kaltaiselleni yksinkertaiselle miehelle, jolle keskikoulunkin suorittaminen oli työn ja tuskan takana.

Oli miten oli, luulen ettei näillä puheillani ole mitään tekemistä turvapaikanhaun kanssa. Teitä kiinnostaa pelko. Jos Mestari olisi täällä, hän sanoisi että pelko piilee yksinkertaisimmassakin arvoituksessa, joka väikkyä kylmässä tähdessä tämän kaupungin taivaalla. Lopulta miehet tulivat eläinsuojaan keskellä yötä kasvot peitossa. Yksi levitti nurkkaan hienon maton, toinen ripusti seinälle mustan taulun, jossa luki »Islamilainen jihad, Irakin jaosto». Sitten kuvaaja toi kamerat sisään, hän näytti samalta kuin edellisen ryhmän kuvaaja. Kädenliikkeet olivat samanlaiset. Ainoa ero oli, että nyt hän kommunikoi pelkin elein niin kuin kaikki muutkin. Minun käskettiin pukeutua väljään valkoiseen vaatteeseen ja istua mustan taulun edessä. Ne antoivat käteeni paperin ja käskivät lukea siitä, että minä kuulun al-Mahdin armeijaan, että olen tunnettu pyöveli ja olen katkonut satamäärin sunnimuslimien kauloja ja että saan avustusta Iranista. Ennen kuin ehdin tekstin loppuun, yksi lehmistä sai päähänsä ammuja suureen ääneen, ja kuvaaja käski minun lukea koko jutun uusiksi. Joku päästi kaikki kolme lehmää ulos, että saisimme navettaaton purkkiin.

Ymmärsin jälkeensä, että jokainen minut ostanut ryhmä kuljetti minut aina toiselle puolelle samaa siltaa. En tiedä miksi. Yhdet veivät minut Marttyyrisillan yli kohti al-Karkhia, ja toiset palauttivat saman sillan kautta al-Rasafaan. Tällä menolla

en taida saada kertomustani koskaan loppumaan. Ja pelkään pahoin, että sanotte tarinastani samaa kuin muut. Lienee parasta keskittyä olennaiseen, muuten te väitätte että keksin omiani. Minut myytiin kolmannelle ryhmälle; auto kiisi jälleen kerran Marttyyrisillan yli. Minut vietiin hävyttömän prameaan taloon. Tyrmäni oli tällä kertaa makuuhuone, jossa oli mukava ja kaunis vuode, sellainen missä elokuvasankarit harrastavat seksiä. Pelko haihtui mielestäni, ja aloin päästä jyvälle osakseni valitusta salaisesta tehtävästä, jota suoritin ettei oma pääni joutuisi pölkylle. Ajattelin kuitenkin testata kaappaajieni reaktiota tiettyihin asioihin. Kuvattuamme uuden videon, jossa kerroin eri sunnimuslimiryhmittymien edustajana räjäyttäväni pommeja šiiamuslimien moskeijoissa ja kaupapaikoissa, pyysin heiltä kuvauspalkkiota. Jämäkkä vastaus kysymykseeni tuli unohtumattoman nyrkiniskun muodossa.

Puolentoista vuoden siepattuna oloni aikana minua siirrettiin majapaikasta toiseen. Minua kuvattiin videoihin maanpetturikurdina, vääräuskoisten kristittyjen edustajana, sauditerroristina, syyrialaisena Ba'th-puolueen tiedusteluagenttina ja zarathustralaisen Iranin vallankumouskaartilaisena. Videoissa tapoin, raikasin, sytytin tulipaloja, räjäytin pommeja ja syylistyin sellaisiin rikoksiin, joita ei edes osaa järjellä kuvitella. Kaikki videot esitettiin maailman satelliittikanavilla, ja asiantuntijat, toimittajat ja poliitikot väittelivät istunnoissaan sanomisistani ja tekemisistäni. Ainoa epäonnistumisemme sattui, kun kuvasimme videota, joka esitti minut espanjalaisena sotilaana: vastarintataistelija piti veistä kurkullani ja vaati Espanjaa vetämään joukkonsa Irakista. Kaikki satelliittikanavat kieltäytyivät esittämästä videota: Espanjan joukot olivat lähteneet maasta jo vuotta aiemmin. Olin vähällä joutua maksamaan hirvittävän hinnan tästä virheestä, koska senhetkinen ryhmä halusi kostoksi lahdata minut. Minut pelasti kuvaaja, joka esiteli kaappaajille toisen mahtavan idean, joka jäikin viimeiseksi

videoroolikseni: minut puettiin afgaanitaistelijan asuun, panti trimmattiin ja päähäni pantiin musta turbaani. Takanani seisoi viisi miestä. Sitten paikalle tuotiin kuusi muuta miestä, jotka parkuivat ja huusivat avuksi Jumalaa, Hänen profeettaansa ja profeetan sukua. Miehet teloitettiin edessäni kuin uhrilampaat, ja minä julistauduin videolla Kaksoisvirtainmaan al-Qaidan uudeksi johtajaksi ja esitin uhkauksia tasapuolisesti kaikille.

Myöhään illalla kuvaaja toi vanhat vaatteeni ja ohjasi minut oven edessä odottavaan ambulanssiin. Ryhmäläiset panivat niiden kuuden miehen päät säkkiin ja heittivät sen ambulanssin ovesta sisään. Minä seurasin kuvaajan liikkeitä ja yhtäkkiä olin varma, että juuri hän oli toiminut kuvaajana joka ainoassa ryhmässä, ehkä jopa junailut koko karmean pelin. Kun istuuduin kädet täristen ambulanssin rattiin, kuvaaja käski kasvoliinansa takaa: »Sinähän osaat sairaalaan, Marttyyrisillan kautta.»

Anon maastanne turvapaikkaa niiden kaikkien takia. Ne ovat kaikki juonittelevia murhamiehiä, oma vaimoni ja lapseni ja naapurit ja työkaverit ja Jumala ja Hänen profeettansa ja hallitus ja toimittajat ja jopa Mestari, jota pidin itse enkelinä, mutta nyt minulla on syyt epäillä että juuri hän oli terroristiryhmien kuvaaja. Hänen hämärä puheenpartensa oli vain osoitus siitä, että hän oli viheliäinen ihminen ja juonessa mukana. Kaikki väittivät, etten ollut ollut puoltatoista vuotta pois töistä vaan että olin sen sateisen yön jälkeen palannut aamulla normaalisti komennukselta. Ilkeä Mestari sanoi samana aamuna: »Maailmankaikkeus on pelkkä verinen sepite, ja me kaikki olemme tappajia ja sankareita. Nämä kuusi päätä eivät voi todistaa sanojasi oikeaksi, yhtä lailla kuin ne eivät voi olla osoitus siitä ettei yö tänä iltana laskeutuisikaan.»

Kolme päivää sen jälkeen kun tarina oli tallennettu Maahanmuuttoviraston arkistoon, niiden kertoja vietiin mielisairaalaan. Ennen

kuin lääkäri alkoi kysellä lapsuusmuistoista, ambulanssikuski tiivisti tällä kertaa tositarinansa kahteen sanaan:

»Haluan nukkua.»

Hän lausui sanat anovasti, alistuneena.

Papillon ja Babylon

»Terrorismin tarkoitus on terrorismi. Vainon tarkoitus on vaino. Kidutuksen tarkoitus on kidutus. Murhan tarkoitus on murha. Vallan tarkoitus on valta. Joko alat ymmärtää?«

GEORGE ORWELL

En yllättynyt, kun bongasin Khalid Alin Südblockin kahvilasta. Olin nähnyt hänen haastattelunsa Deutsche Wellellä ja tiesin, että hän oli tullut Berliiniin turva-
paikanhakijana vuotta aiemmin. Katselin uteliaana hänen piirteitään ja liikkeitään. Hän tuijotti läppärin näyttöä napit korvissa ja nosti silloin tällöin katseensa kuin varmistaakseen, että ympärillä kaikki on kunnossa. Ties vaikka olisi katsellut YouTubesta omia haastattelujaan! Sellaista lännen tai arabimaiden mediaa ei ollutkaan, jossa Khalid »kidutusjulkkis« Ali ei olisi ollut vieraana. Osasin tarinan ulkoa: miten amerikkalaiset olivat sitoneet hänet päiväkausiksi kaltereihin ja sitten lyöneet, uhkailleet, nöyryyttäneet, riisuneet, hyväksikäyttäneet seksuaalisesti, räpsineet kuvia, piinanneet huudattamalla musiikkia, vesikiduttaneet ja pelotelleet koirilla niin että mies kärsii tänäkin päivänä kiviusta olkapäässä, kyljissä ja vasemmassa sääressä.

Mietin, pitäisikö mennä moikkaamaan. Olisi tehnyt mieli käydä vähän jututtamassa miestä, mutta pelkäsin olevani turhan vihainen, tai en minä tiedä, mustasukkainen kai. Voiko olla mustasukkainen tyypille, joka pitää omaa kärsimystään niin paljon suurempana ja huomionarvoisempana, että koko maailman täytyy kuulla siitä? Voiko toisen ihmisen tuskaa ja painajaisia kadehtia? Kävin terassilla röökillä ja lähdin takaisin kotiin.

Seuraavana päivänä häntä ei näkynyt, mutta kahden päivän päästä hän oli taas kahvilassa. Avasi läppäriin, pani napit korviin ja syventyi tuijottamaan ruutua. Minä pelasin kännykällä Minecraftia. Rakensin rantamökin, kylvin ohraa ja vesimeloneja ja kyhäsin lampolan ja kanalan. Tarvitsin luita, että saisin kesytettyä pari metsässä villinä elävää koiraa. Vaelsin männikössä miekka vyöllä. Tuli pimeää, ja sain kimppuuni zombin. Lähdin pakoon. Laitoin häthätää petipaikan kuntoon, menin nukkumaan, ja kun tuli taas valoisa, öiset zombit katosivat.

Lopetin pelaamisen, nousin paikaltani ja menin puhumaan Khalid Alille.

»Mitä mies? Olen Adnan, irakilainen minäkin», esittäydyin.

»Terve», hän vastasi hämmentyneenä, tarjosi kättään ja kysyi, tunsimmeko me jostain.

»Et tunne minua», minä vastasin, »mutta sinuthan nyt tietävät kaikki, tuommoinen julkkis... ja me ollaan oikeastaan kohtalotoverit.»

»Kohtalotoverit? Nyt en yhdistä.»

»Minäkin olin Abu Ghraibissa», sanoin. »Mutta sinä olet tähti ja minä vain tällainen statisti.»

Oudot puheeni näyttivät ärsyttävän häntä, joten vaihdoin aihetta ja sanoin asuvani lähistöllä Kreuzbergissä. Kerroin, että tunnistin hänet haastatteluista ja että olin asunut Saksassa jo 1990-luvulta lähtien. Juttelimme vähän säästä, ja Khalid Ali kertoi löytäneensä vuokrakämpän Kreuzbergistä paria viikkoa aiemmin. Annoin puhelinnumeroni ja sanoin, että olisi kiva nähdä joskus, kun satuin olemaan kahvilan kanta-asiakkaitakin. Hän kiitti ja lupasi soittaa. Sen jälkeen häntä ei näkynyt kahvilassa kahteen viikkoon. Minua otti päähän, että olin vähän epäkohteliaasti mennyt rynnimään hänen puheilleen. Ehkä se sai hänet katoamaan.

Aloin oikein miettiä tätä Abu Ghraibin vankijulkista. Kävin YouTubessa kuuntelemassa kaikki haastattelut läpi, vaikka

olin jo aiemmin nähnyt suunnilleen kaikki. Etsin häntä myös Instasta ja Facesta, mutta hänellä ei näyttänyt olevan sometilejä. Tiedotusvälineissä kertomansa mukaan hän oli ollut Irakissa töissä öljyministeriössä. Kun USA miehitti Bagdadin, amerikkalaiset halusivat koko maailman näkevän, miten irakilaiset ottavat länsimaisen demokratian ja muutoksen tuulet avosylin vastaan. Yhdysvaltain toiminta kuitenkin jakoi irakilaiset: toiset puhuivat riemuissaan vapautuksesta, toiset taas raivoissaan miehityksestä. Khalid oli seurannut vihaisena ja loukattuna, miten Yhdysvaltain panssarivaunut ja sotilaat levisivät Bagdadin kaduille. Hän keksi mennä länsimaalaisen median kansoittamalle hotellille pyytämään toimittajia mukaansa katsomaan, millaista miehityksen todellisuus oli. Ensin hän vei heidät Irakin kansallismuseoon, josta oli ryöstetty mittaamattoman arvokkaita Kaksoisvirtainmaan arkeologisia aarteita, koska sotilaat olivat antaneet museon jäädä vartioimatta. Sitten kierros jatkui lentokentän lähelle, jossa lojui irakilaisten sotilaiden ruumiita. Khalid yritti selittää, että Yhdysvallat oli taistelussa lentokentän herruudesta käyttänyt kansainvälisen oikeuden vastaisia aseita.

Toimittajien kanssa samassa hotellissa asui myös amerikkalainen tiedotusupseeri, joka raivostui kuultuaan kierroksesta ja koosti Khalid Alin toiminnasta heti raportin. Kaksi päivää myöhemmin Khalid oli ajamassa pienen tyttärensä kanssa kotiin. Heitä seurasi muutama Humvee, ja heti kun he kääntyivät kotikujalleen, amerikkalaisjoukot saartoivat heidät ja käskivät kovaäänisiin huutaen Khalidia astumaan ulos autosta ja riisumaan vaatteet. Hänet pidätettiin ja vietiin Abu Ghraibin vankilaan. Vankeja oli satamäärin. Khalid sysättiin raudoissa likaiseen vessakoppiin, ja vessan oven viereen istui kuulustelija esittämään hänelle kysymyksiä tulkin välityksellä. Että mitkä tahot hänen toimintaansa tukevat. Ihan niin kuin hänellä olisi jotain tukijoita ollut. Khalid selitti järjestäneensä kierroksen

toimittajille silkasta velvollisuudentunnosta isänmaataan kohtaan.

Kuulustelun päätteeksi hänet vietiin eristysseiliastolle, jonne vietiin vain erityisen merkittävät vangit, *big fish*. Kolme päivää Khalid virui alastomana ja sellin oveen kahlehdittuna. Juotavaa ja syötävää ei annettu nimeksikään, että voimat hupenisivat. Sen jälkeen eristysosaston alastomille vangeille jaettiin sentään huovat, joihin he tekivät lattiaa vasten hankaamalla keskelle suuren reiän niin että saivat puettua ne kaavuksi päälleen. Khalid kertoi, että mitä enemmän vankilaan tuli väkeä, sitä hätäisemmäksi kävivät sähkökidutussessiot. Khalidia seisotettiin puisen laatikon päällä huopakaapu yllään ja sähköjohtoihin kiinnitetty pussi päässään juuri niin kuin siinä Abu Ghraibista myöhemmin tiedotusvälineisiin vuodetussa surullisenuuluisassa valokuvassa.

Khalid kertoi haastatteluissa seksuaalisesta nöyryyttämisestä. Hän oli pöyristynyt, kun vartijat ottivat vangeista niin paljon kuvia etenkin alastomina kaikenlaisissa halventavissa asennoissa; kuulustelijat uhkailivat irakilaisia kuvien julkaisemisella. Kerran sähkösessio oli pitänyt keskeyttää, kun Khalid oli purrut itseään kieleen niin että suusta pärskyi verta. Paikalle tuotu lääkäri oli kammennut hänen suunsa kengällä auki, huuhtaissut kieltä vähän vedellä ja sanonut kiduttajille, että käsittelyä voisi jatkaa, koska ongelma johtui vain haavasta kielessä eikä sisäisestä verenvuodosta.

Yhdessä Abu Ghraibin sellissä Khalid tapasi jopa Irakin entisen öljyministerin. Lisäksi Khalid kertoi jossain haastattelussaan, että amerikkalaiset toivat vankilaan myös fallujalaisen imaamin sekä tämän veljiä, poikia ja muita sukulaisia. Imaami oli puettu bikineihin ja pantu seisomaan vettä lainehtivalle lattialle. Sitten lattiaan johdettiin sähköä musiikin soidessa ja sotilaat taltioivat videolle, kuinka uskonmies tanssi villisti bikini-issä sukulaistensa katsellessa sivusta.

»KYLÄ NÄMÄ ELÄVIEN
JA KUOLLEIDEN EDESOTTAMUKSET
SITTEN OSAAVAT
OLLA KÄSITTÄMÄTTÖMIÄ! EIVÄT KADU
MITÄÄN EIVÄTKÄ OTA
MISTÄÄN OPIKSI. MUTTA TÄNÄÄN
MINÄ NÄYTÄN SINULLE!«

Hassan Blasimin novelleissa realismi ja fantasia, totuus ja tarinat liukenevat toisiinsa kuin veri veteen. Painajaisrealistinen kaleidoskooppi väläyttää riehakkaita, makaabereja kohtauksia niin Bagdadin kaduilta ja basaareista, Euroopan vastaanottokeskuksista kuin Suomen metsistäkin. Blasimin magneettinen kertojanääni kuvaa Irakin veristä lähihistoriaa ja pakolaisuutta veitsenterävästi ja lukijaa säästelemättä.

Täyslaidallisia kokoaa kansainvälisesti kiitetyt novellikokoelmat *Vapaudenaukion mielipuoli* ja *Irakin Purkkajeesus* yksien kansiin väliin. Teos sisältää aiemmin julkaistujen tekstien lisäksi kolme uutta novellia.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-49972-6